

Et kunnskapsløft om rømt oppdrettslaks

Norsk Institutt for naturforskning (NINA), Surna Elveeierlag og Norske Lakseelver skal de neste tre årene sørge for et kunnskapsløft om rømt oppdrettslaks i Surna og andre elver i Møre og Romsdal. Denne uka hadde prosjektgruppa oppstartsmøte, og det var stor entusiasme og motivasjon for å komme i gang.

Bakgrunner for prosjektet er at det hvert år kommer rømt oppdrettslaks til Surna, ofte på høsten etter at laksefiskesesongen er avsluttet. Innsiget av rømt fisk varierer, men i flere år har andelen rømt oppdrettslaks utgjort mer enn 10% av laksen på gyte plassene. En helt fersk rapport fra NINA viser også at mange vassdrag i Møre og Romsdal har laksebestander med genetisk innkryssing fra oppdrettslaks. Nå ønsker forskerne, i samarbeid med lokal forvaltning, å finne ut mer om hvorfor noen elver i Møre og Romsdal har relativt mye rømt oppdrettslaks, mens andre har lite.

De siste årene har Surna Elveeierlag fanget oppdrettslaks som ikke kan spores til innmeldte rømminger. Dette ønsker prosjektet å se nærmere på, blant annet ved å finne svar på om oppdrettslaksen i Surna stammer fra meldte eller ikke-meldte rømminger i fylket, eller om den kommer fra andre deler av landet. Det er også av vitenskapelig interesse å finne ut hvor mye av den rømte oppdrettslaksen som har rømt tidlig i livet, og hvor konkurransedyktig denne er på gyte plassene sammenlignet med nylig rømt oppdrettslaks.

Det er godt dokumentert at krysninger mellom oppdrettslaks og villaks har dårligere overlevelse i naturen. Dette er alvorlig fordi det reduserer laksebestander med genetisk innkryssing fra oppdrettslaks. I Kunnskapsløftprosjektet skal NINA vurdere konsekvensene av genetisk innkryssing fra rømt oppdrettslaks på biologien til villaksen i Surna, og om effektene skiller seg fra det man vet fra andre elver i Norge. Vi skal forsøke å finne ut hvor farlig den rømte oppdrettslaksen er for Surnalaksen, sier prosjektleder Eva Thorstad fra NINA.

Hver høst gjør Surna Elveeierlag en storstilt dugnadsinnsats for å overvåke laksebestanden, og fjerne rømt oppdrettslaks fra elva. Dette ressurskrevende arbeidet har pågått i mange år. Nå får vi etterlengtet støtte og hjelp fra et forskerteam i NINA, sier Arne Sæter som er primus motor i prosjektet for Surna Elveeierlag.

Surna vil ikke nå målet om god økologisk tilstand i henhold til vannforskriften, eller målet om god/svært god tilstand i Kvalitetsnormen for villaks uten økt innsats for å redusere mengden rømt oppdrettslaks i elva. Prosjektet har derfor som mål å forbedre metoder som brukes i utfisking av rømt oppdrettslaks i Surna. Kunnskapen fra prosjektet vil også bli brukt i andre elver i Møre og Romsdal.

Mens vi venter på at oppdretterne skal få en slutt på rømmingene, er det svært viktig at forskerne bidrar til økt kunnskapsnivå, utveksling av kunnskap, og samarbeid mellom lokale forvaltere, forskere, oppdrettsindustri og politikere, sier Sigurd Hytterød i Norske Lakseelver. Vi vil derfor takke Møre og Romsdal fylkeskommune for finansieringen, og for at dere prioriterer et prosjekt som kan gi et kunnskapsløft om rømt oppdrettslaks i Surna og andre elver i Møre og Romsdal, avslutter prosjektleder Thorstad.